

Hegazti-gripearen Europako egoeraren eguneratzea

MAPAk informazio-ohar bat argitaratu du, European (Holanda, Alemania eta Erresuma Batua) hizpide dugun gaixotasunaren agerraldi berrien egoera bildu eta eguneratzeko, oso kutsakorra eta benetan aldakorra baita. Halaber, hainbat gomendio biltzen ditu, gaixotasuna kontrolatzeko eta hegazti basatiek beren migrazio-ibilbideetan hura ekartzea prebenitzeko.

Uda honetan zehar, H5N8 azpimotako oso patogenoa den hegazti-gripearen (IAPP) zirkulazioa egiaztatu da Errusiako hegoaldean eta Kazakhstanen, etxeko hegaztietan eta hegazti basatietan.

2005-2006 eta 2016-2017 aldietan jada bizitako olatu epidemikoak aintzat hartuta, **aurreikus daiteke** birusa Europako ipar-mendebaldeko **beste eremu batzuetara hedatzeko arriskua areagotu** egingo dela. Izan ere, **hegazti migratzaileek eremu horiek zeharkatzen dituzte** negu epelagoa igarotzeko leku baten bila, eta geldialdiak egiten dituzte eremu horietan, batez ere elikatu eta atseden hartzeko.

EBko erreferentziazko laborategiak (EURL) **H5N8 azpimotako IAAParen** presentzia egiaztatu du **nagusiki**, eta hori bat dator uda honetan Errusian eta Kazakhstanen jakinarazitakoarekin, baina **ez da EBn 2020ko lehen erdian** zirkulatu zuenaren berdina. Halaber, egiaztatu dute bai azken hori bai detektatutako H5N1 motakoa 2016an eta 2017an Eurasian eta Afrikan detektatutako H5N8-IAAPetatik datozela.

ADNSri, guztira, H5N8-IAAParen 28 kasu jakinarazi zaizkio, etxeko hegaztietan nahiz hegazti basatietan. Lehen jakinarazpena Holandan (2020/10/17), ondoren Alemanian (2020/10/30), eta, azkenik, Erresuma Batuan (2020/11/02).

Hegazti horien migrazio-ibilbideak gure lurraldetik gertu igarotzen dira. Hori dela eta, MAPAk gogorarazi du honako neurri hauek indartu behar direla:

- Hegazti basatiekiko kontaktu zuzena eta zeharkakoa saihestea.
- Zaintza pasiboa, hegazti-ustategietan eta hegazti basatiei dagokienez.
- Susmo guztiak berehala jakinaraztea administrazio eskudunari (foru-aldundiak).
- Abeltzainak, ustategietako albatariak, ehiztariak eta, oro har, herritar guztiak sentsibilizatzea oso patogenoa den hegazti-gripeari, horren aurkako neurriei, eta hegazti gaixo edo hilen berri emateko mekanismoei buruz.

Murritzeta-neurri berriak, mingain

urdinaren 8 serotipoaren foku berriak direla eta

MAPAk informazio-ohar bat argitaratu du, Nafarroa, Gipuzkoa eta Huescako ustategietan mingain urdinaren 8 serotipoaren 4 foku agertu direla jakinarazteko. Hori dela eta, murrizketa-eremu berriak ezarri dira serotipo horren aurkako txertaketarako.

Aragoiko Gobernuak atzo konfirmatu zuen mingain urdinaren serotipo hori detektatu dela Broto udalerriko (Huesca) behi-ustategi batean. Azken hori zenbatuta, lau dira jada aurreko urteko urriaren 21etik deklaraturako fokuak. Nafarroan detektatu zen aurreko urtean animalien gaixotasun hori lehen aldiz, penintsulan 10 urtez desagertuta egon ostean. Ondoren, 2020/10/29an, bi foku jakinarazi ziren, bat Orreagan (Nafarroa) eta beste bat Aian (Gipuzkoa).

Horiek horrela, beharrezkoa da murrizketa-neurri berriak ezartzea, hiru autonomia-erkidegoetako hainbat eskualderi eragingo dietenak. Datozen egunetan argitaratuko dira, Ministerioaren Agindu bidez. Agindu horretan, murrizketa-eremu bat ezarriko da deklaraturako 4 fokuen inguruan; eta, leku horietan, honako neurri hauek ezarriko dira:

- Mingain urdinaren 8 serotipoaren aurkako nahitaezko txertaketa ezartzea 3 hilabetetik gorako ardi eta behi guztientzat.
- Gaixotasunarekiko sentikorrak diren animalia-espezieen lekualdatzeak murriztea.
- Zaintza pasiboa indartzea, eta edozein susmo jakinarazteko gomendioa zabaltzea.
- Hausnarkari-ustategietan intsektuak hiltzeko jarduketak indartzea.

Abereak gaixotasun horren aurka babesteko protokoloak ezarri egiten du txertoa eman behar dela nahitaez fokuen inguruko 50 kilometroko eremuan; gainerako eremuetan, boluntarioa izango da. Maila autonomikoan, horrek Gipuzkoako ia lurralde osoari eragingo dio, eta Bizkaiko eta Arabako lurraldearen zati bati.

Edonola ere, azienda osoaren osasuna bermatze aldera, eta sektorean izan ditzakeen eraginak murrizteko, Gipuzkoa eta Bizkaiko Foru Aldundiek nahitaezko txertaketa ezarri dute beren lurraldeetako behi eta ardi guztientzat, eta beren gain hartuko dute txertoen kostua. Arabako Foru Aldundiak, bere aldetik, babes-eremuko txertaketa bere gain hartuko du, eta txertaketarako borondatezko kanpaina bat sustatuko du lurralde osoan.

Behien ongizatea hilketak irauten duen bitartean

EFSAk ebaluazio bat argitaratu berri du, behiek hilketak irauten duen bitartean duten ongizatea aztertzeko. Ebaluazio horrek azterketa eta ikerketa zientifiko eguneratuenak ditu oinarri.

Agentziak hainbat irizpen zientifiko eman ditu hilketan zeharreko animalien ongizateari buruz, eta

azkeneko hau Europako Batzordeak eskatuta egin zuen. Egin ezazu animalia hauen ebaluazioen jarraipena: [eskortako hegaztiak](#), [untxiak](#) eta [txerriak](#).

Hilketan zehar animalien ongizateari zuzenean eragin diezaioketen 40 arrisku identifikatu dira; horietatik gehienak (40tik 39) sortzearen arrazoiak dira **langileen behar besteko gaitasunik eza eta langileen nekea**.

Arrisku horiek saihesteko eta zuzentzeko neurriak identifikatu ziren. Ebaluazioan agerian geratu zen **egiturarekin eta kudeaketarekin lotutako neurriak funtsezkoak** direla arrisku horiek saihesteko, eta emaitzen taulak egin ziren prozesu bakoitzerako. Taula horietan arriskuak eta animalien ongizatea erlazionatzen dira, eta animalien ongizateak jasan ditzakeen ondorioak arintzeko neurriak proposatzen dira.

EMAren urteko txostenaren arabera, behera egin du albaitaritzako medikamentuen erabilera

EMAk (European Medicine Agency) txosten bat argitaratzen du urtero, albaitaritzako antimikrobianoen kontsumoaren Europako zaintzari buruz (ESVAC proiektua). Bada, azken txostenaren arabera, Europako herrialdeek animaliekin gero eta antibiotiko gutxiago erabiltzen jarraitzen dute; hain zuzen, 2011. eta 2018. urteen artean, albaitaritzako antibiotikoen guztizko salmentek % 34 baino gehiago egin zuten behera.

Bereziki aipatzekoak dira giza medikuntzan maiz erabiltzen diren zenbait antibiotiko. Horien erabilera murriztea oso garrantzitsua da; izan ere, gainerako antibiotikoekin egindako tratamendu gehienekiko erresistenteak diren bakterioek eragindako giza infekzio larriak tratatzeko erabiltzen dira. Esate baterako:

- Hirugarren eta laugarren belaunaldiko zefalosporinak % 24 murriztu dira.
- Polimixinak % 70.
- Fluorokinolonak % 4.
- Eta beste kinolona batzuk % 74.

ESVAC proiektua asko hazi da: 2010ean bederatzi herrialdek hartzen zuten parte, eta 2020an 31k. Horien artean, 25 herrialdek aurkeztu zituzten datuak 2011-2018 aldi osorako. Proiektuaren helburuak izan dira, hasiera-hasieratik, antibiotikoen salmentari buruzko datuak biltzeko prozesua koordinatzea eta prozesu hori finkatzen laguntzea. Albaitaritzako antibiotikoen salmentari buruzko datuak xede hauetarako erabili dira:

1. Antimikrobianoekiko erresistentziarekin lotutako arrisku-ebaluazioei eta iritzi zientifikoei buruzko informazioa ematea.
2. Osasun publikorako eta animalien osasunerako garrantzitsutzat jotzen diren antibiotikoen salmentarekin lotutako kopuruei eta joerei buruzko informazioa ematea.

Herrialde batzuek antimikrobianoekiko erresistentziari aurka egiteko gauzatu dituzten jarduera

nagusiak zehaztu dituzte, baita jarduera horiek beren herrialdeko salmentetan zer-nolako eragina izan duten ere. Hauek dira neurri horietako batzuk:

1. Antimikrobianoekiko erresistentzia gutxiagotan agertzeko ekintza-plan nazionalak.
2. Animalietan antibiotiko gutxiago erabiltzeko, salmenta-helburuak jaisteko eta elikagaiak ematen dituzten animalietan antimikrobiano jakin batzuen erabilera mugatzeko kanpaina nazionalak.
3. Animaliei antibiotikoak emateko aginduak kontrolatzeko neurriak

Animalietan antibiotikoen erabilera zuhurra egitea sustatzen duten EBko orientazioak eta kanpaina nazionalak eragin positiboa izaten ari dira. Horrekin lotuta, hau adierazi du EMAREN albaitaritzako medikamentuen dibisioko zuzendari Ivo Claassen-ek: *“azken hamar urteetan etengabe egin dute behera albaitaritzako antibiotikoen salmentek, eta horrek agerian uzten du Europa bide zuzenean dagoela antimikrobianoekiko erresistentziari aurka egiteko”*.

ATia kontrolatzeko mundu-mailako ekimena

FAOk eta OIEk atzo, urriaren 26an, elkarrekin abiarazi zuten ATia mundu-mailan kontrolatzeko ekimena, [GF-TADs](#) plataformaren bidez. Ekimenaren helburua da kontrol-neurriak koordinatu eta indartzea, gaixotasun konplexu hori mundu-mailan izaten ari den eragina murrizteko.

ATia [azkar ari da hedatzen](#), eta elikagaien segurtasunari eta munduko populazio zaurgarrienetako batzuen bizi-bitartekoei eragiten die. Hori dela eta, OIEk nahiz FAOk deia egin diete nazio eta bazkide guztiei, ekimen honen bidez txerrien gaixotasun hilkor hori kontrolatzeko borrokan indarrak batzeko.

GF-TADs plataformaren bidez, aliantza nazionalak, eskualdekoak eta mundu-mailakoak susta daitezke, eta aukera ematen du sinergiak sortzeko mugaz gaindiko beste animalia-gaixotasun batzuetarako jada ezarrita dauden kontrol-estrategiekin. Hauek dira helburuak:

1. Herrialdeek ATia kontrolatzeko -prebenitu, aurka egin, ezabatu- daukaten gaitasuna hobetzea, OIEren arau eta jardunbide egokiak erabiltzearen bidez, zeinak zientziarik berrienean oinarritzen diren.
 2. [Koordinazio- eta lankidetzaz-esparru eraginkor](#) bat ezartzea ATia mundu-mailan kontrolatzeko:
 - Elkartek sustatzea: sektore publiko eta pribatuko interesdun gakoaren koordinazioa eta lankidetzak.
 - Prebentzio-neurriak indartzea.
 - Afrikako txerri-izurriaren alboko ondorioak murriztea.
 - Negozioaren, txerrien ongizatearen eta nazioarteko komertzioaren jarraitutasuna bermatzea.
-

Mingain urdinaren 8 serotipoaren agerraldia baieztatu da Nafarroan

2020/10/20an, Nafarroako Gobernuak jakinarazi du mingain urdinaren (MU) 8 serotipoaren (8S) kasu bat detektatu dutela Nafarroan, Baztango (Elizondo eskualdea) ustiategi bateko behi batean.

2020/07/20tik aurrera, eta bereziki irailean, 8S-aren 43 foku detektatu dira Frantziaren hegoaldeko mugako departamenduetan (Pirinio Garaiak, Landak, Ariège, Garona Garaia eta Pirinio Atlantikoak), behi eta ardietan egin den zaintza pasiboari esker.

Kaltetutako ustiatagia Frantziatik gertu dago (mugatik 12 km ingurura), eta horrek adierazten du Nafarroan sortutako infekzioaren jatorria izan daitekeela gaixotasuna transmititzen duen bektorea, *Culicoides* eltxoa, bertatik sartu izana.

Kaltetutako behiak MUREkin bateragarria den sintomatologia klinikoa zuen, eta positibo eman zuen Nafarroako Gobernuaren laborategian eginiko PCRan eta serologia-probetan, eta, ondoren, baita Algeteko Erreferentziako Laborategi Nazionalean ere.

Orain arte, Nafarroa MUTik libre zegoen, baina Frantziarekiko duen gertutasuna dela eta, arrisku-eremutzat hartzen da Gaixotasuna Zaintzeko Programa Nazionalean. Hori horrela, gaixotasunaren zaintza sendotu egin da.

Nafarroako Gobernuak hartutako neurriak direla eta, murrizketa-eremu bat ezarri da kaltetutako ustiategiaren inguruan, eta eremu horretan neurri hauek ezarri dira:

1. **Urriaren 9an argitaratutako ebazpen baten arabera, derrigorrezkoa izango da 3 hilabete baino gehiago dituzten behi eta ardi guztiei 8S-aren aurkako txertoa jartzea 2021eko urtarrilaren 15a baino lehen**, batez ere Frantziarekin muga egiten duten eskualdeetan.
2. Prebentzio-, zaintza- eta kontrol-neurriak sendotu egingo dira, batez ere zaintza pasiboa; edozein kasuren susmoa izanez gero, agintaritza eskudunari jakinaraztea gomendatzen da.
3. Kutsa daitekeen ganaduaren lekualdaketak kontrolatuko dira.
4. Hausnarkarien ustiatagietako intsektuak hil egin beharko dira.

Trikinosia: basurde-haragiaren autokontsumoari buruzko triptikoa

AESANek triptiko bat argitaratu du trikinosiari eta ehizakietan trikinaren analisi egokia egitearen garrantziari buruz.

Trikinosia *Trichinella* generoak eragindako parasito-gaixotasuna da, eta gizakiari eta zenbait ugaztuni eragiten die, hala nola basurde eta txerriei. Aspalditik ezagutzen eta kontrolatzen bada

ere, funtsezkoa da basurde eta txerrien haragi eta haragi-produktuetan proba hori egitea, baldin eta gordinik edo ondo kozinatu gabe kontsumituko badira; izan ere, horiek dira gaixotasunaren infekzio-iturri nagusiak.

Triptikoaren helburu nagusia da kontsumitzaileei -alegia, ehiztariei eta haien senide eta lagunei- ulertaraztea arriskutsua izan daitekeela elikagai horiek beren kabuz kontsumitzea, proba egokirik egin gabe.

Horrenbestez, gogorarazten dugu derrigorrezkoa dela giza kontsumorako txerri eta basurde guztiei analisisia egitea, prebentzio-neurri gisa, parasitorik ez dutela egiaztatzeko.

Eguneratzea: Afrikako txerri-izurriaren egoera Alemanian (2020/09/30)

Nekazaritza, Arrantza eta Elikadura Ministerioak informazio-ohar bat argitaratu du ATiaren Alemaniako agerraldiaren egoerari buruz. Bertan jasotzen da 38ra areagotu direla basurde basatien ATi fokuak (ia guztiak hilda aurkitu dira). Kasu horiek guztiak, orain arte, bi barrutitan aurkitu dira, biak Brandenburgo estatu.

Zainketa epidemiologikoa eta gorpuen bilaketa-lanak areagotu egin dira, eta horri esker, Alemaniako eskumeneko agintaritzek foku berri bat jakinarazi ahal izan zuten 2020/09/30ean, estatu bereko beste barruti batean basurde baten gorpua aurkitu ondoren. Gorpua aurrekoengandik 30 km ingurura aurkitu zuten iparraldera, Poloniarekiko mugatik 1 km ingurura.

Kasu berri hori infektatutako eremutik kanpo detektatu da; eremu horretan mugapenak zeuden jada. Ondorioz, neurri berriak gehitu zaizkie lehendik indarrean daudenei:

- Infektatutako eremuaren mugak zabaldu dira, lurralde berri hori barne hartuta.
- Basurde basatien gorpuen bilaketa aktiboa zabaldu egin da.

Hegazti-gripea: agerraldi gehiagoren alerta EBn

EFSAk, ECDCk eta hegazti-gripearen Europar Batasuneko erreferentziako laborategiak txosten berri bat egin dute. Txosten horretan, EBko estatu kideei eskatzen zaie zorrotz ditzatela zaintza- eta biosegurtasun-neurriak aurten gerta daitezkeen hegazti-gripearen agerraldietatik babesteko.

Txosten horrek bere baitan hartzen du 2020ko maiatzetik abuztura bitarteko denboraldia, eta Europan eta Europatik kanpo hegazti-gripeari buruz egindako azken eguneratzeari dagokio.

Eguneratze hori azken hilabeteetan Errusiako mendebaldean eta Kazakhstanen hegazti basatien eta etxeko hegaztien artean gertatu diren oso patogenoa den hegazti-gripearen (IAAP) kasuen ostean egin da. Eskualde hori udazkenean Europarantz doazen uretako hegazti basatien migrazio-ibilbide ezaguna da.

Aurten patroï bera errepikatzen bada, espero da gaixotasuna Europako ipar-mendebaldera iritsiko dela udazken edo neguan. Hala gertatuz gero, Europako hegoalde eta mendebaldera hedatuko litzateke, 2005eko eta 2016ko udan gertatu zen bezalaxe. Urte horietan, IAAPa antzeman zen Errusiako eremu berean, eta epidemiak sortu ziren jarraian.

Arriskuak arintzeari eta oso patogenoa den hegazti-gripearen detekzio goiztiarrerako sistemei buruzko EBko araudiarekin bat etorriz, txosten horrek honako gomendio hauek ematen ditu:

- Neurriak hartzea IAAPko kasu susmagarriak azkar detektatzeko eta biosegurtasuna areagotzea hegazti-ustategietan.
- Fauna basatiaren arduradun diren albaitaritzak eta osasun-agintariei IAAPa agertzeko arriskuaren berri ematea eta eskatzea albait arinen ikuska eta analiza ditzatela hilda edo gaixorik dauden hegazti basatiak.

Europar oso baxua izaten jarraitzen du hegazti-gripearen birusa oro har jendeari transmititzeko arriskuak. Nolanahi ere, arrisku hori murrizteko, herritarrei gomendatzen zaie ez ditzatela uki hildako hegaztiak norbera babesteko ekipamendurik gabe.

Mingain urdinaren 8 serotipoaren 6 foku deklaratu dira Frantziako hegoaldean

2020ko uztailaren 20tik, mingain urdinaren 8 serotipoaren 6 foku jakinarazi dira. Guztira 8 animaliak eman dute positiboa (3 behi-ustategietan eta 3 ardi-ustategietan), Frantziarekiko mugan, Landak, Pirinio Garaiak eta Pirinio Atlantikoak departamentuetan.

Gaixotutako animalia guztiek **sintomatologia klinikoa izan dute**, sintoma hauekin:

- abortuak
- anorexia
- pisu galera
- zurruntasuna gorputz-adarretan
- hipertermia
- disnea
- mukosen kongestioa
- ptialismoa
- konjuntibitisa

Gaur egun eta estatu-mailan, 8 serotipotik libre estatusa mantentzen da, ez baita hauteman horren zirkulaziorik. Hala ere, adierazi behar da aurreko otsailean 4 serotipoaren birzirkulazioa erregistratu zela Malagako zoologikoko ñu batengan. Esparru horretan, nahitaezkoa da 1 eta 4 serotipoen aurkako txertoa ematea.

Maila autonomikoan eta foku horien hurbiltasuna aintzat hartuta, nabarmendu behar da EAE eremu librea dela eta **4S eta 8S-en aurkako borondatezko txertaketa** ezarrita dagoela; egoera berean daude muga-esparruko beste erkidegoetan (Katalunia, Aragoi eta Nafarroa). **Horrez gain, Frantzian aldi baterako egonaldia egiten duten** animaliak serotipo horien aurka borondatez txertatu daitezke.

Europa mailan, **492 foku** deklaratu dira aurreko otsailetik ADNS sisteman.

Mingain urdina zaintzeko, kontrolatzeko eta desagerrarazteko programa nazionalak (2020) hauek barne hartzen ditu:

- Zainketa serologiko eta biologiko aktiborako programa.
- Zainketa pasibo klinikorako programa.
- Zainketa entomologikorako programa.
- **Txertaketa programa: neurririk eraginkor eta praktikoena da gaixotasuna kontrolatzeko** eta, ondorioz, gutxienekora murrizteko horri lotutako galerak eta, azkenik, geldiarazteko kutsatutako animaliatik bektorerako zikloa.

Hauek dira azken urteetan estatu-mailan detektatutako mingain urdinaren birusaren serotipoak:

- 1 serotipoa (1S): 2007ko uztailen.
- 4 serotipoa (4S): 2004ko urrian eta, hori desagerrarazi ondoren, berriro detektatu zen 2010eko urrian.
- **8 serotipoa (8S):** 2008ko urtarrilean, eta 2013ko urtarrilean **desagerrarazi zen**.

2020an zehar, txertaketaren helburua da:

- 1 eta 4 serotipoen zirkulazioa kontrolatzea
- gaixotasunarekiko sentikorragoak diren animaliak eremu libreetara eramateko erraztasunak ematea
- 4 eta 8 serotipoak Frantziarekiko mugatik sartzea prebenitzea.

Egungo egoera epidemiologikoa aintzat hartuta, beharrezkoa da **estatu-mailan lurraldea hiru eremutan bereiztea**, banaketa geografikoaren arabera:

1. **Murrizketa-eremuak eta 4S, 1S eta 1-4S-en aurkako nahitaezko txertaketa 3 hilabetetik gorako ardi eta behientzat:** penintsulako hego-mendebaldea.
2. Eremu librea uharteetan.
3. **Eremu libreak eta borondatezko txertaketa 4S eta 8S-en aurka:** penintsulako iparraldea eta ekialdea, **EAE**, Katalunia, Aragoi eta Nafarroako zenbait eskualde. Horrez gain, **Frantzian aldi baterako egonaldia** egiten duten animaliak serotipo horien aurka borondatez txertatu ahalko dira.

Maila autonomikoan, Frantziako 8 eta 4 serotipoen egoera dela eta, EAE eremu librea da eta serotipo horien aurkako borondatezko txertaketa ezarrita dago.